

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 21/08-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti R. K., K., zastúpenej advokátom Mgr. R. R., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu M. v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 187/05 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo R. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu M. v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 187/05 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 21/08 zo 16. januára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní

pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť R. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu M. (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 187/05.

Okresný súd podaním sp. zn. 1 Spr V 48/08 doručeným ústavnému súdu 25. februára 2008 predložil k sťažnosti vyjadrenie, v ktorom je uvedená aj podrobná chronológia priebehu napadnutého konania od doručenia žaloby (8. september 2005). V chronológii okresný súd uvádza:

„Nahliadnutím do spisu 16 C 187/05 tunajšieho súdu bolo zistené, že žaloba bola súdu doručená faxom 7. 9. 2005, žalobcom je sťažovateľka a žalovaným S., s. r. o. a spol. Predmetom sporu je zaplatenie 480 000,- Sk.

- *dňa 8. 9. 2005 bola súdu doručená riadna žaloba v origináli spolu s plnou mocou na zastupovanie sťažovateľky advokátom Mgr. R. R. Bydlisko sťažovateľky v tejto je uvedené – P. Sťažovateľka žiadala zároveň priznať oslobodenie od súdnych poplatkov (...).*
- *keďže sťažovateľka predložila staré potvrdenie o svojich osobných a majetkových pomeroch, ako aj staré čestné prehlásenie a to len v neoverenej fotokópii; vyššia súdna úradníčka ju dňa 27. 9. 2005 vyzvala na predloženie nového potvrdenia o jej osobných a majetkových pomeroch ako aj na zdokladovanie jej príjmov a výdavkov*
- *dňa 3. 11. 2005 sa nám zásielka vrátila, lebo sťažovateľka si ju na pošte nevyzdvihla*
- *dňa 16. 11. 2005 sme jej vyššie uvedené doklady zaslali znova*
- *dňa 22. 12. 2005 s nám aj druhá zásielka vrátila ako nedoručená*
- *dňa 25. 1. 2006 sme žiadali zástupcu sťažovateľky, aby nám oznámil jej aktuálnu adresu*
- *dňa 2. 3. 2006 nám tento oznámil, aby sme poštu adresovanú sťažovateľke doručovali cez neho*
- *dňa 24. 3. 2006 sme preto zaslali vzorku 6 O. s. p. ako aj výzvu na predloženie dokladov o osobných a majetkových pomeroch sťažovateľky jej advokátovi*
- *dňa 21. 4. 2006 advokát sťažovateľky doručil súdu požadované doklady*
- *dňa 11. 5. 2006 bolo sťažovateľke priznané čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov vo výške 80 % z celého poplatku*

- *uznesenie o čiastočnom oslobodení nadobudlo právoplatnosť 7. 6. 2006*
- *dňa 26. 5. 2006 sťažovateľka zaplatila 20% zo súdneho poplatku v sume 4 800,- Sk dňa 29. 6. 2006 vyššia súdna úradníčka uznesením uložila žalovaným, aby sa v lehote 15 dní vyjadrili k žalobe. Toho istého dňa nariadila v konaní tlmočnický úkon a to preklad vyššie uvedeného uznesenia, ako aj preklad žaloby do francúzskeho jazyka. Tlmočnickým úkonom poverila Z. M., bytom K. Preklad mala urobiť v 3. exemplároch v lehote 15 dní*
- *tlmočnica doručila súdu žiadané preklady spolu s vyúčtovaním tlmočného 8. 9. 2006 dňa 20. 10. 2006 zaslala vyššia súdna úradníčka všetkým žalovaným žalobu na vyjadrenie. Žalovanej v 3. rade do F., lebo táto na S. dlhodobý pobyt nemala*
- *dňa 30. 10. 2006 sa tieto zásielky vrátili od označených žalovaných v 1., 2., 4. rade s tým, že ich pobyt je neznámy*
- *dňa 18. 12. 2006 vyššia súdna úradníčka priznala tlmočnicike tlmočné*
- *dňa 18. 12. 2006 bola pošta M. urgovaná, kedy bola doručená žaloba žalovanej v 3. rade a zároveň žalovaným v 2. a v 4. rade bola zaslaná žaloba na vyjadrenie do F.*
- *dňa 15. 1. 2007 nám pošta vrátila zásielky pre žalovaných v 2. a v 3. rade z F. ako nedoručené*
- *dňa 1. 3. 2007 vyššia súdna úradníčka opätovne zaslala žaloby žalovaným v 2. a v 4. rade na vyjadrenie do F. a opäť žiadala poštu M. o oznámenie, kedy bola doručená žaloba žalovanej v 3. rade do F.*
- *dňa 19. 4. 2007 nám pošta vrátila zásielky doručované žalovaným v 2. a v 4. rade*
- *dňa 20. 4. 2007 pošta M. oznámila predĺženie reklamačného konania, ohľadom zásielky doručovanej žalovanej v 3. rade zo dňa 20. 3. 2007 o 30 kalendárnych dní*
- *medzičasom sa opakovane doručovalo uznesenie o priznaní tlmočného tlmočnicike MUDr. Z. M., ktoré sa tejto podarilo účinne doručiť až 8. 10. 2007 a uznesenie z čl. 66 o priznaní tlmočného nadobudlo právoplatnosť až 24. 10. 2007*
- *keďže sa ani opakovane nepodarilo doručiť žalobu na vyjadrenie ani jednému zo žalovaných, ani pošta do dnešného dňa nevybavila reklamáciu doručenia žaloby žalovanej v 3. rade, dňa 26. 11. 2007 bola všetkým štyrom žalovaným ustanovená pre toto konanie opatrovníčka*
- *uznesenie o ustanovení opatrovníčky nadobudlo právoplatnosť 15. 12. 2007*
- *sudkyňa dňa 14. 1. 2008 určila termín pojednávania na 25. 1. 2008, na ktorom pojednávaní bola vec meritórne rozhodnutá tak, že žalobe bolo v celom rozsahu*

vyhovené

- dňa 4. 2. 2008 bol rozsudok vyexpedovaný zástupcovi žalobkyne a opatrovníčke. Tento ešte nie je právoplatný.“

Obsah spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení, a preto ich ústavný súd považuje za preukázané.

Ďalej predseda okresného súdu v stanovisku uviedol:

«Advokát sťažovateľky Mgr. R. R. už v žalobe uviedol nesprávnu adresu sťažovateľky a k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov pripojil vo fotokópii zrejme z iných súdnych konaní, niekoľko mesiacov staré, neaktuálne a pre toto konania nepoužiteľné potvrdenie o jej osobných a majetkových pomeroch (z 4. 3. 2005) a čestné vyhlásenie (z 3. 3. 2005), pričom žaloba je datovaná 7. 9. 2005. Zo žaloby vôbec nie je zrejme, že sťažovateľka žije v zahraničí, že tomu tak bolo aj v čase podania žaloby. V žalobe len uvádza, že vlastní 2 - izbový byt a že všetky výdavky ako za nezamestnanú jej hradia rodičia. Sťažovateľka ani v jednom podaní neuvádza, že z čoho žije v zahraničí. Až vo svojom podaní z 21. 4. 2006 sa súd dozvedel, že táto je spoločníčkou dvoch firiem a to S. s. r. o. so sídlom S. a T. s. r. o. so sídlom K. Až z tohto jej podania sme sa dozvedeli, že táto síce nič nevlasťní, ale v konaní Krajského súdu v Košiciach 3 Co2 M/1/2006 si uplatňuje voči S. s. r. o. a Ch. peňažný nárok v sume 1 599 863,- Sk. Vôbec nášmu súdu neoznámila, či v tomto konaní bola úspešná alebo nie. Chceme však poukázať na priamy rozpor obsiahnutý v žalobe 16 C 187/05, potvrdení o jej majetkových pomeroch z 4. 3. 2005 „čestnom“ vyhlásení z 3. 3. 2005 na jednej strane a jej podaním z 21. 4. 2006 (čl. 28) na druhej strane. V oboch konaniach (16 C 187/05 a 3 Co2M/1/2006 ju zastupuje ten istý právny zástupca, ktorý má povinnosť podľa zákona o advokácii klientku zastupovať zákonným spôsobom. Aj sťažovateľka má podľa § 79 ods. 1 Občianskeho zákonníka povinnosť v návrhu uvádzať pravdivé skutočnosti. (...)

Z výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Košice I. z vložky ..., v ktorej je vedená S. s. r. o. so sídlom S., je zrejme, že sťažovateľka je spoločníčkou tejto s. r. o. dokonca s najvyšším vkladom, a že ostatní žalovaní sú tiež spoločníkmi v tejto s. r. o., preto sme sa u sťažovateľky dotazovali na aktuálne adresy týchto jej spoločníkov, pričom táto s. r. o. nie je z obchodného registra vymazaná.

Náš súd pri doručovaní žaloby a poučení žalovaným v 2., 3., 4. rade postupoval podľa § 49 vyhlášky 543/2005 Z. z. v spojení so zákonom 97/1963 Zb. v platnom znení, čo sťažovateľke muselo byť zrejme, keďže je zastúpená osobou znalou práva. Aj čo sa týka reklamácie na pošte, postupovali sme podľa platných predpisov. Do dnešného dňa však nevieme, či žaloba a poučenia boli účinne doručené žalovanej v 3. rade.

Je pravdou, že súd má úradnú povinnosť skúmať pobyt účastníka, lebo má podľa Občianskeho súdneho poriadku aj povinnosť doručiť žalobu na vyjadrenie protistrane (§ 114 ods. 2, § 79 ods. 4), má povinnosť predvolať účastníka na pojednávania včas, tak, aby tento mal dostatok času na prípravu (§115 ods. 2). Sťažovateľka má však povinnosť v zmysle § 128 Občianskeho súdneho poriadku na výzvu súdu oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie súdu. Náš súd od tejto nič nezákonné nežiadal, lebo dôvodne sa domnieval, že táto by mohla mať vedomosti o aktuálnych adresách žalovaných v 2., 3., 4. rade, lebo títo sú jej spoločníkmi.

Súd má možnosť podľa § 29 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ustanoviť účastníkovi opatrovníka pre konanie, ak jeho pobyt nie je známy. Sťažovateľka však všetkých účastníkov označila na známom mieste. Žalovaných v 2. a 4. rade aj ich adresy v zahraničí, aj ich adresy na S.. Tunajší súd nerobil nič iné, len sa pokúšal týmto účastníkom v súlade so zákonom doručiť žalobu spolu s poučeniami na vyjadrenie. Jednalo sa o opakované pokusy do zahraničia aj na S.. Až keď tieto neboli úspešné, ustanovil žalovaným opatrovníka pre toto konanie a vec meritórne na prvom pojednávaní rozhodol.
(...)

- vec nie je skutkovo ani právne zložitá (...)

- prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku zistené neboli

- prieťahy, ktoré podľa názoru súdu spôsobila sťažovateľka sú také, že táto v žalobe uviedla neaktuálne adresy žalovaných v 2., 3., 4. rade, či už na S., tak aj v zahraničí. Určite dĺžka konania by bola kratšia, ak by zároveň uviedla, že títo sa v súčasnosti nachádzajú na neznámom mieste a navrhla by týmto ustanoviť opatrovníka pre toto konanie. Dĺžka konania bola tiež ovplyvnená tým, že ani žalovaný v 1. rade na adrese S. poštu nepreberá, pričom sťažovateľka je jeho spoločníčkou, teda vedela, že sa jedná o nefungujúca s. r. o. Sťažovateľka ďalej k žalobe pripojila starú a nepravdivo vyplnenú vzorku 6 O. s. p., ktorá neobsahovala aktuálne údaje o jej osobných a majetkových pomeroch a tiež staré čestné prehlásenie jej otca, ktoré tiež považujeme za nepravdivé. Išlo o neoverené fotokópie, na

základe ktorých jej mohlo byť priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v septembri 2005, pričom tieto boli z marca, resp. mája 2005. Tiež uviedla, že býva v P., pričom bývala v K., respektíve v zahraničí na neznámej adrese.

- prieskumy spôsobené súdom neboli, nakoľko z našej strany boli dodržané štandardné postupy upravené zákonom. Išlo o včasné a racionálne úkony smerujúce k meritórnemu ukončeniu veci

- podľa nášho názoru subjektívne prieskumy zo strany súdu neexistujú o čom svedčí časová náväznosť jednotlivých úkonov, medzi ktorými bol primeraný časový priestor, ktorý nemožno kvalifikovať ako prieskum, respektíve zbytočný prieskum, keďže zákon ukladá doručiť účastníkovi žalobu na vyjadrenie a ak sa jedná o cudzinca v inom štáte, musí byť táto žaloba preložená do jazyka tohto štátu, čo z našej strany bolo dodržané

- iné okolnosti, ktoré mali vplyv na dĺžku konania je správanie sa pošty, nakoľko do dnešného dňa napriek opakovaným reklamáciám nemáme preukázané, že žalovanej v 3. rade bola žaloba účinne doručená. Aj reklamačné postupy boli z našej strany dodržané (...)

Právny zástupca sťažovateľky ani sťažovateľka, ani raz do spisu nenazreli a neprejavili ani náznak snahy pri zisťovaní adries žalovaných, pričom im bolo od začiatku zrejmé, že žalovaní v 2., 3., 4. rade sa na žiadnej z uvedených adries nezdržujú a že ani označená žalovaná v 1. rade je nefunkčná. Žalobkyňa ako spoločníčka všetkých žalovaných tieto skutočnosti musela vedieť, čo nepopiera ani v samotnej ústavnej sťažnosti na strane 4. a v 2. odseku. Sťažovateľka o týchto takticky mlčí, alebo sa z týchto účelovo vyhovára.

Celú ústavnú sťažnosť považujeme za účelovú, s cieľom sťažovateľky dosiahnuť aj z tohto stavu spôsobeného objektívnymi okolnosťami, peňažný prospech. Žiadame, aby ústavný súd predmetnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.»

Právny zástupca sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu nevyjadril.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitost' veci, nárok sťažovateľky na zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom z titulu poskytnutia pôžičky žalovanému v prvom rade (obchodnej spoločnosti, ktorej bola sťažovateľka spoločníčkou) je po právnej stránke štandardnou agendou všeobecných súdov. Aj skutkovú stránku veci možno zaradiť medzi štandardnú agendu v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Okresný súd ani nenamietal, že ide o právne a skutkovo zložitú vec.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd z obsahu spisu zistil, že správanie sťažovateľky neprispelo k predĺženiu konania v danej veci, pripisovala jej veľký význam, pretože bola právne zastúpená aj advokátom. Na ťarchu sťažovateľky nemožno pripísať to, že predložila okresnému súdu staršie a úradne neoverené fotokópie potvrdenia o jej majetkových pomeroch k žiadosti o oslobodenie od platenia od súdnych poplatkov a čestné vyhlásenie jej otca, pretože po výzve okresného súdu jej právnomu zástupcovi tieto nedostatky boli odstránené už 21. apríla 2006. Takisto ani ďalšie skutočnosti, ktoré uviedol vo svojom stanovisku okresný súd o chybách a nedostatkoch osobných údajov a adresách účastníkov konania uvedených v žalobe, ústavný súd vzhľadom na svoje zistenia neakceptoval, keďže okresný súd právneho zástupcu sťažovateľky ani nevyzýval na ich odstránenie.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je postup samotného súdu.

Z doterajšej dĺžky konania, ktoré trvalo ku dňu podania sťažnosti 27 mesiacov, okresný súd vykonal veľa procesných úkonov (vyzýval sťažovateľku aj právneho zástupcu na predloženie listín preukazujúcich jej majetkové pomery, rozhodol o čiastočnom oslobodení sťažovateľky od platenia súdneho poplatku, ustanovil tlmočníčku na preklad listín zo slovenského do francúzskeho jazyka a priznal jej odmenu a ustanovil žalovaným opatrovníka v konaní) a nakoniec vo veci samej aj rozhodol 25. januára 2008, preto ústavný súd je toho názoru, že jeho konanie smerovalo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky.

Je síce pravdou, že okresný súd od 1. marca 2007, keď opätovne doručoval žalobu na vyjadrenie žalovaným, až do 26. novembra 2007, keď ustanovil žalovaným v prvom až vo štvrtom rade opatrovníka, nevyvíjal patričnú aktivitu v konaní a v tomto období iba doručoval uznesenie o priznaní odmeny tlmočnicičke z 18. decembra 2006 a zisťoval jej pobyt, ale podľa judikatúry ústavného súdu ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 20/04, II. ÚS 193/05).

Pretože priznanie primeraného finančného zadosťučinenia je v zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy viazané na vyhovie sťažnosti, ústavný súd sa žiadosťou sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nezaoberal. Vzhľadom na výsledok konania sa ústavný súd nezaoberal ani nárokom na náhradu trov konania pred ústavným súdom (podobne napr. II. ÚS 214/03, IV. ÚS 244/04).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2008